

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (pátého senátu)

5. listopadu 2014*

„Řízení o předběžné otázce — Zemědělství — Společná zemědělská politika — Ekologická produkce a označování ekologických produktů — Nařízení (ES) č. 889/2008 — Článek 27 odst. 1 písm. f) — Použití některých produktů a látek při zpracování potravin — Zákaz používat minerální látky, vitaminy, aminokyseliny a mikroživiny, pokud není jejich použití vyžadováno zákonem — Přidávání glukonátu železa a vitaminů do ekologického nápoje — Používání minerálních látek, aminokyselin a mikroživin — Množství požadovaná pro povolení prodeje jako doplňku stravy, s výživovým nebo zdravotním tvrzením nebo jako potraviny určené pro zvláštní výživu“

Ve věci C-137/13,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Bayerisches Verwaltungsgericht München (Německo) ze dne 27. února 2013, došlým Soudnímu dvoru dne 18. března 2013, v řízení

Herbaria Kräuterparadies GmbH

proti

Freistaat Bayern,

SOUDNÍ DVŮR (pátý senát),

ve složení T. von Danwitz, předseda senátu, A. Rosas, E. Juhász (zpravodaj), D. Šváby a C. Vajda, soudci,

generální advokátka: E. Sharpston,

vedoucí soudní kanceláře: K. Malacek, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 12. února 2014,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Herbaria Kräuterparadies GmbH H. Schmidtem, Rechtsanwalt,
- za Freistaat Bayern C. Höfner a K. Mitsching, jako zmocněnkyněmi,
- za českou vládu M. Smolkem a S. Šindelkovou, jako zmocněnci,
- za španělskou vládu M. J. García-Valdecasas Dorrego, jako zmocněnkyní,

* Jednací jazyk: němčina.

— za francouzskou vládu C. Candat a D. Colasem, jako zmocněnci,
— za Evropskou komisi H. Kranenborgem a G. von Rintelenem, jakož i S. Grünheid, jako zmocněnci,
po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 8. května 2014,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 27 odst. 1 písm. f) nařízení Komise (ES) č. 889/2008 ze dne 5. září 2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů, pokud jde o ekologickou produkci, označování a kontrolu (Úř. věst. L 250, s. 1).
- 2 Projednávaná žádost byla předložena v rámci sporu mezi společností Herbaria Kräuterparadies GmbH (dále jen „Herbaria“) a Freistaat Bayern ve věci možnosti používat údaj týkající se ekologického způsobu zemědělství na označení, při propagaci a uvádění směsi ovocných šťáv s bylinnými výtažky, která – vedle ekologických produktů – obsahuje vitaminy a glukonát železa nepocházející z ekologického zemědělství, na trh.

Právní rámec

- 3 Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 ze dne 28. června 2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91 (Úř. věst. L 198, s. 1) v bodech 3, 5, 22 a 25 odůvodnění uvádí:

„(3) Právní rámec Společenství, kterým se řídí odvětví ekologické produkce, by měl usilovat o zajištění korektní hospodářské soutěže a řádného fungování vnitřního trhu s ekologickými produkty a o zachování a oprávněnost důvěry spotřebitelů v produkty označené jako ekologické. [...]

[...]

(5) Proto je vhodné jasnějším způsobem definovat cíle, zásady a pravidla ekologické produkce a přispět tak k transparentnosti a důvěře spotřebitelů, jakož i k harmonizovanému vnímání pojetí ekologické produkce.

[...]

(22) Je důležité zachovat důvěru spotřebitelů v ekologické produkty. Výjimky z požadavků vztahujících se na ekologickou produkci by proto měly být přísně omezeny na případy, v nichž je použití výjimečných pravidel pokládáno za odůvodněné.

[...]

(25) Považuje se [...] za vhodné omezit užívání loga EU na produkty, které obsahují výhradně nebo téměř výhradně ekologické složky, aby spotřebitelé nebyli uváděni v omyl, pokud jde o ekologický charakter celého produktu. Nemělo by proto být povoleno je užívat při označování produktů z období přechodu nebo zpracovaných potravin, ve kterých je ekologických méně než 95 % složek zemědělského původu.“

4 Článek 3 tohoto nařízení uvádí obecné cíle sledované ekologickou produkcí, zejména to, že se „zaměřuje [...] na získávání celé řady potravin a jiných zemědělských produktů, které odpovídají spotřebitelské poptávce po zboží vyprodukovaném za použití postupů, jež nepoškozují životní prostředí, zdraví lidí, zdraví rostlin nebo zdraví a dobré životní podmínky zvířat“.

5 Článek 6 uvedeného nařízení, nadepsaný „Zvláštní zásady vztahující se na zpracování ekologických potravin“, stanoví:

„Kromě obecných zásad uvedených v článku 4 se výroba zpracovaných ekologických potravin řídí těmito zvláštními zásadami:

- a) ekologické potraviny se získávají z ekologických zemědělských složek s výjimkou případů, kdy složka není v ekologické podobě na trhu dostupná;
- b) použití potravinářských přídatných látek, složek nezískaných z ekologického zemědělství, jejichž hlavní funkce je technologická nebo spočívá ve smyslové stimulaci, mikroživin a činidel je omezeno tak, že k němu dochází v minimálním rozsahu a jen v případě nevyhnutelné technologické potřeby nebo z důvodů zvláštních nutričních požadavků;
- c) nepoužívají se látky nebo zpracovatelské metody, které by mohly uvádět spotřebitele v omyl, pokud jde o pravou povahu produktu;
- d) potraviny jsou pečlivě zpracovávány, pokud možno za použití biologických, mechanických a fyzikálních postupů.“

6 Článek 19 téhož nařízení, nadepsaný „Obecná pravidla produkce zpracovaných potravin“, v odstavci 2 stanoví:

„Na složení zpracovaných ekologických potravin se vztahují tyto podmínky:

- a) produkt je vyroben zejména ze složek zemědělského původu; [...]
- b) lze použít pouze potravinářské přídatné látky, činidla, látky určené k aromatizaci, vodu, sůl, látky pro přípravu mikroorganismů a enzymů, minerály, stopové prvky, vitamíny, aminokyseliny a další mikroživiny v potravinách pro zvláštní nutriční použití a pouze pokud byly schváleny pro použití v ekologické produkci podle článku 21;

[...]“

7 Článek 21 nařízení č. 834/2007, nadepsaný „Kritéria použití některých produktů a látek při zpracování“, stanoví:

„1. Schválení produktů a látek pro použití v ekologické produkci a jejich zařazení na omezený seznam produktů a látek uvedených v čl. 19 odst. 2 písm. b) a c) podléhá cílům a zásadám stanoveným v hlavě II a následujícím kritériím, jež se hodnotí jako celek:

- i) nejsou dostupné vhodné alternativy schválené podle této kapitoly,
- ii) bez jejich použití není možné potraviny produkovat či skladovat či splnit dané stravovací požadavky stanovené na základě právních předpisů Společenství.

Produkty a látky uvedené v čl. 19 odst. 2 písm. b) se navíc nacházejí v přírodě a mohou projít pouze mechanickými, fyzickými, biologickými, enzymatickými či mikrobiálními procesy, s výjimkou případů, kdy takové produkty či látky z daných zdrojů nejsou v dostatečném množství či dostatečné jakosti dostupné na trhu.

2. Komise postupem podle čl. 37 odst. 2 rozhoduje o schválení produktů a látek a jejich zařazení na omezený [seznam] podle odstavce 1 tohoto článku a stanoví konkrétní podmínky a omezení pro jejich použití a v případě potřeby rozhoduje o vyřazení produktů.

[...]“

- 8 Článek 23 uvedeného nařízení, nadepsaný „Používání výrazů odkazujících na ekologickou produkci“, stanoví:

„1. Pro účely tohoto nařízení se má za to, že produkt označen výrazy odkazujícími na ekologickou produkci, pokud se v jeho označení, propagačním materiálu nebo obchodních dokumentech on sám, jeho složky nebo krmné suroviny popisují výrazy, které naznačují kupujícímu, že produkt, jeho složky nebo krmné suroviny byly získány v souladu s pravidly stanovenými v tomto nařízení. Zejména výrazy uvedené na seznamu v příloze a jejich odvozeniny nebo zdrobněliny jako ‚bio‘ a ‚eko‘ mohou být samostatně nebo v kombinaci používány kdekoli ve Společenství a v kterémkoli jazyce Společenství při označování a propagaci produktu, který splňuje požadavky tohoto nařízení nebo požadavky z něj plynoucí.

[...]

2. Výrazy uvedené v odstavci 1 se nesmí používat nikde ve Společenství a v žádném jazyce Společenství při označování, propagaci či v obchodních dokladech produktu, který nesplňuje požadavky tohoto nařízení, s výjimkou případů, kdy se nevztahují na zemědělské produkty určené ke spotřebě jako potraviny nebo krmivo nebo kdy zjevně nesouvisejí s ekologickou produkcí.

[...]

4. Pokud jde o zpracované potraviny, mohou být výrazy uvedené v odstavci 1 použity

a) v obchodním označení, za podmínky, že:

i) zpracovaná potravina splňuje ustanovení článku 19,

[...]“

- 9 Nařízení č. 889/2008 v bodě 21 odůvodnění uvádí:

„Pro účely zpracování ekologických potravin bylo nařízením (EHS) č. 2092/91 za náležitě definovaných podmínek povoleno používání některých složek nezemědělského původu, některých pomocných látek při zpracování potravin a některých složek zemědělského původu nezískaných z ekologického zemědělství. Z důvodu zajištění kontinuity v odvětví ekologického zemědělství by měly být v souladu s ustanoveními čl. 21 odst. 2 nařízení (ES) č. 834/2007 dotčené produkty a látky i nadále povoleny.

[...]“

- 10 Článek 27 nařízení č. 889/2008, nadepsaný „Použití některých produktů a látek při zpracování potravin“, stanoví:

„1. Pro účely čl. 19 odst. 2 písm. b) nařízení (ES) č. 834/2007 lze při zpracování ekologických potravin [...] používat pouze tyto látky:

[...]

f) minerály (včetně stopových prvků), vitaminy, aminokyseliny a mikroživiny povolené pouze pro případ, že jejich použití v potravinách, jejichž jsou součástí, je vyžadováno zákonem.“

- 11 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/46/ES ze dne 10. června 2002 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se doplňků stravy (Úř. věst. L 183, s. 51; Zvl. vyd. 13/29, s. 490), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1137/2008 ze dne 22. října 2008 (Úř. věst. L 311, s. 1, dále jen „směrnice 2002/46“), definuje pojem „doplňky stravy“ a stanoví podmínky, které musí být splněny k tomu, aby potravina mohla být kvalifikována jako doplněk stravy.

- 12 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 ze dne 20. prosince 2006 o výživových a zdravotních tvrzeních při označování potravin (Úř. věst. L 404, s. 9; oprava Úř. věst. 2007, L 12, s. 3) definuje pojem „tvrzení“ a stanoví podmínky jeho použití.

- 13 Nařízení Komise (EU) č. 432/2012 ze dne 16. května 2012, kterým se zřizuje seznam schválených zdravotních tvrzení při označování potravin jiných než tvrzení o snížení rizika onemocnění a o vývoji a zdraví dětí (Úř. věst. L 136, s. 1) ve své příloze obsahuje seznam schválených zdravotních tvrzení týkajících se potravin, který je upraven v čl. 13 odst. 3 nařízení č. 1924/2006. Tato příloha pro železo povoluje následující zdravotní tvrzení:

„Železo přispívá k normální tvorbě červených krvinek a hemoglobinu. Tvrzení smí být použito pouze u potravin, které jsou přinejmenším zdrojem železa podle vymezení v tvrzení [...]“

- 14 Článek 1 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/39/ES ze dne 6. května 2009 o potravinách určených pro zvláštní výživu (Úř. věst. L 124, s. 21) definuje potraviny určené pro zvláštní výživu a stanoví požadavky, které s takovým určením souvisejí.

- 15 Příloha k nařízení Komise (ES) č. 953/2009 ze dne 13. října 2009 o látkách, které mohou být pro zvláštní výživové účely přidávány do potravin pro zvláštní výživu (Úř. věst. L 269, s. 9) na základě čl. 4 odst. 3 směrnice 2009/39 stanoví seznam látek, pro zvláštní výživové účely včetně vitaminů a minerálních solí, které mohou být přidávány do potravin určených pro zvláštní výživu. Body 4 a 5 odůvodnění tohoto nařízení znějí:

„(4) Výběr látek by se měl zakládat především na jejich bezpečnosti a následně na jejich dostupnosti pro použití člověkem a na jejich organoleptických a technologických vlastnostech. Není-li stanoveno jinak v ustanoveních týkajících se zvláštních kategorií potravin, zařazení látek do seznamu látek, které mohou být používány při výrobě potravin pro zvláštní výživu, neznamená, že jejich přidávání do těchto potravin je nezbytné nebo žádoucí.

(5) Případy, kdy bylo přidání nutriční látky považováno za nezbytné, již byly upraveny odpovídajícími zvláštními směrnici, popřípadě společně s vhodnými podmínkami týkajícími se množství.“

- 16 Nařízení Komise (ES) č. 1235/2008 ze dne 8. prosince 2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007, pokud jde o opatření pro dovoz ekologických produktů ze třetích zemí (Úř. věst. L 334, s. 25), kapitola 1, nadepsaná „Seznam uznaných třetích zemí“, hlavy III, nadepsané „Dovoz produktů poskytujících rovnocenné záruky“, v článku 7, který se týká sestavení a obsahu seznamu třetích zemí, stanoví, že takový seznam je uveden v příloze III tohoto nařízení.

Článek 10 uvedeného nařízení, obsažený v kapitole 2 téže hlavy, nadepsané „Seznam uznaných kontrolních subjektů a kontrolních orgánů pro účely rovnocennosti“, stanoví, že seznam kontrolních subjektů a kontrolních orgánů uznaných pro účely rovnocennosti je obsažen v příloze IV téhož nařízení.

- 17 Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 126/2012 ze dne 14. února 2012, kterým se mění nařízení (ES) č. 889/2008, pokud jde o osvědčení, a nařízení (ES) č. 1235/2008, pokud jde o opatření pro dovoz ekologických produktů ze Spojených států amerických (Úř. věst. L 41, s. 5), svou přílohou II mění přílohy III a IV nařízení č. 1235/2008. Pro danou věc relevantní znění těchto příloh vyplývá z prováděcího nařízení Komise (EU) č. 508/2012 ze dne 20. června 2012, kterým se mění nařízení (ES) č. 1235/2008 (Úř. věst. L 162, s. 1).
- 18 Bod 4 odůvodnění prováděcího nařízení č. 126/2012 stanoví, že „Spojené státy by [...] měly být zařazeny na seznam v příloze III nařízení (ES) č. 1235/2008“.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 19 Společnost Herbaria vyrábí „Herbaria Blutquick – Eisen + Vitamine“ (Herbaria Blutquick – železo + vitaminy, dále jen „Blutquick“), směs ovocných šťáv s bylinnými výtažky, která vedle rostlinných produktů pocházejících z ekologického zemědělství obsahuje vitaminy a glukonát železitý. Posledně uvedené přidané složky nepocházejí z produktů ekologického zemědělství.
- 20 Výrobek Blutquick je propagován a uváděn na trh jako doplněk stravy a jeho etiketa obsahuje údaj týkající se ekologického způsobu produkce chráněného článkem 23 nařízení č. 834/2007 a tvrzení, podle kterého „železo přispívá k normální tvorbě červených krvinek a hemoglobinu“. Doporučený denní příjem výrobku Blutquick pokrývá 20 % doporučené denní dávky železa a je obzvláště doporučován v těhotenství a v období kojení pro podporu přirozeného intelektového vývoje dětí. Blutquick navíc přispívá k normální tvorbě červených krvinek a hemoglobinu a redukuje stavy vyčerpání.
- 21 Příslušné bavorské orgány rozhodnutím ze dne 18. prosince 2011 nařídily společnosti Herbaria, aby u výrobku Blutquick odstranila údaj o ekologickém způsobu zemědělství při propagaci a uvádění výrobku Blutquick na trh, neboť porušuje čl. 23 odst. 4 první pododstavec písm. a) bod i) nařízení č. 834/2007 ve spojení s čl. 19 odst. 2 písm. b) téhož nařízení a čl. 27 odst. 1 písm. f) nařízení č. 889/2008. Z odůvodnění tohoto rozhodnutí vyplývá, že minerální látky a vitaminy mohou být přidávány pouze tehdy, pokud je jejich použití v potravinách, jichž jsou součástí, vyžadováno zákonem, avšak takový zákonný požadavek v případě výrobku Blutquick neexistuje. Konkrétně skutečnost, že nařízení č. 1924/2006 stanoví pro „výživová a zdravotní tvrzení“ podrobné požadavky neznamená, že použití vitaminů a minerálů je při výrobě potravin vyžadováno zákonem. Blutquick tak nemůže být označován, propagován nebo uváděn na trh s odkazem na ekologickou produkci, který je upraven článkem 23 nařízení č. 834/2007, jelikož nařízení č. 1924/2006 nevyžaduje, aby potraviny obsahovaly vitaminy nebo aby byly obohaceny glukonátem železitým.
- 22 Společnost Herbaria podala proti uvedenému rozhodnutí žalobu k předkládajícímu soudu, ve které zejména uvedla, že účelem čl. 27 odst. 1 písm. f) nařízení č. 889/2008 je umožnit přidávání minerálních látek a vitaminů tehdy – a pouze tehdy – když jiné unijní právní předpisy nebo vnitrostátní právní úprava vyžadují konkrétní obsah vitaminů nebo minerálních látek, pokud by potravina bez takového obsahu nemohla plnit uváděný účel. Unijní právní úprava týkající se doplňků stravy nebo výživových a zdravotních tvrzení, konkrétně nařízení č. 1924/2006, vyžaduje, aby do potravin, které jsou označeny jako potraviny pro zvláštní výživu, byly přidávány minerální látky a vitaminy. Společnost Herbaria byla toho názoru, že uváděný účel doplňku stravy je základem právní povinnosti dosáhnout odpovídajících minimálních hodnot a že přidání látek musí být považováno za vyžadované zákonem, pokud těchto hodnot může být dosaženo pouze tímto přidáním. Nařízení

č. 432/2012 kromě toho stanoví právní požadavky na denní příjem, a tudíž vyžaduje, aby do organických potravin byly látky přidávány. Společnost Herbaria zdůraznila, že přidávání vitaminů a glukonátu železitého do výrobku Blutquick bylo nezbytné pro dosažení výživových hodnot vyžadovaných pro uváděný nutriční účel a že by toho nemohlo být dosaženo za použití složek pocházejících z ekologických produktů. Obohacení bylo podle ní každopádně omezeno na nezbytné minimum.

- 23 Podle bavorských orgánů žádný zákon nevyžaduje přidávání vitaminů a glukonátu železnatého. Nařízení č. 1924/2006 pouze umožňuje přidávání těchto látek, ale nevyžaduje je. Jakýkoliv jiný výklad by nadto byl v rozporu s čl. 6 písm. b) nařízení č. 834/2007, podle kterého má být použití potravinářských přídatných látek v ekologickém zemědělství omezeno na minimum.
- 24 Za těchto podmínek se Bayerisches Verwaltungsgericht München rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Musí být čl. 27 odst. 1 písm. f) nařízení (ES) č. 889/2008 vykládán v tom smyslu, že použití uvedených látek je vyžadováno zákonem pouze tehdy, pokud předpis unijního práva nebo vnitrostátní předpis, který je s unijním právem v souladu, přímo vyžaduje přidání takových látek do potravin, ve které musí být obsaženy, nebo alespoň stanoví minimální obsah uvedených látek, které v potravině musí být obsaženy?
- 2) V případě záporné odpovědi na první otázku: musí být čl. 27 odst. 1 písm. f) nařízení (ES) č. 889/2008 vykládán v tom smyslu, že použití uvedených látek je vyžadováno zákonem také tehdy, pokud by uvedení potravin na trh jako potravinového doplňku nebo za použití zdravotních tvrzení, bez přidání alespoň jedné z uvedených látek, uvádělo v omyl nebo působilo klamavě na spotřebitele, protože potravina vzhledem k příliš nízké koncentraci některé z uvedených látek nemůže plnit svůj výživový účel nebo účel uvedený ve zdravotním tvrzení?
- 3) V případě záporné odpovědi na první otázku: musí být čl. 27 odst. 1 písm. f) nařízení (ES) č. 889/2008 vykládán v tom smyslu, že použití uvedených látek je vyžadováno zákonem také tehdy, když může být konkrétní zdravotní tvrzení použito pouze pro potraviny, které obsahují určité, takzvané významné množství alespoň jedné z uvedených látek?“

K návrhu na znovuotevření ústní části řízení

- 25 Podáním došlým kanceláři Soudního dvora dne 16. května 2014 společnost Herbaria požádala o znovuotevření ústní části řízení, přičemž se dovolávala nové skutečnosti.
- 26 Společnost Herbaria v této souvislosti uvedla, že trh s přípravky pro kojence a děti do tří let je téměř výlučně trhem s ekologickými produkty a že – pokud se Soudní dvůr ztotožní se stanoviskem generální advokátky ohledně výkladu čl. 27 odst. 1 písm. f) nařízení č. 889/2008 – tyto produkty přestanou jako ekologické produkty existovat, jelikož právní úprava týkající se dietních produktů vyžaduje minimální obsah některých látek, konkrétně vitaminů a minerálních látek. Zdůrazňuje, že neexistuje prakticky žádná potravina určená pro kojence a pro děti nízkého věku, u které by tyto minimální hodnoty obsahu byly přirozeně zaručeny, a požaduje, aby v tomto ohledu byl ve členských státech proveden průzkum a byl vypracován znalecký posudek.
- 27 Společnost Herbaria je navíc toho názoru, že normy týkající se uvádění produktů pocházejících ze Spojených států na trh jako ekologických produktů, které jsou součástí unijního práva, jsou, na rozdíl od toho, co vyplývá ze stanoviska generální advokátky, ve věci v původním řízení relevantní. Tvrdí, že podle vnitrostátního procesního práva je pro účely zkoumání otázky, zda byla žalobkyně poškozena, či nikoliv, relevantním datem datum posledního jednání, které se konalo před soudem rozhodujícím o žalobě. Společnost Herbaria v této souvislosti uvádí, že se jednání před předkládajícím soudem

konalo 20. června 2012, tedy až poté, co vstoupilo v platnost nařízení č. 126/2012, které umožňuje, aby produkty, které byly ve Spojených státech zabaleny jako ekologické produkty bez ohledu na jejich obsah minerálních látek a syntetických vitaminů, mohou být uváděny na unijní trh. Společnost Herbaria zastává názor, že pokud by byla zbavena možnosti uvést výrobek Blutquick na unijní trh, jednalo by se o nerovné zacházení.

- 28 V tomto ohledu je třeba připomenout, že statut Soudního dvora Evropské unie ani jednací řád Soudního dvora v tomto ohledu nedávají účastníkům řízení možnost podat vyjádření v reakci na stanovisko přednesené generálním advokátem (viz rozsudky *Stichting Natuur en Milieu* a další, C-266/09, EU:C:2010:779, bod 28, a *Komise v Portugalsko*, C-335/12, EU:C:2014:2084, bod 45).
- 29 Podle článku 83 jednacího řádu může Soudní dvůr po vyslechnutí generálního advokáta nařídit znovuotevření ústní části řízení, zejména má-li za to, že věc není dostatečně objasněna, nebo předložil-li některý z účastníků řízení po ukončení této části řízení novou skutečnost, která může mít rozhodující vliv na rozhodnutí Soudního dvora, anebo má-li být věc rozhodnuta na základě argumentu, který nebyl mezi účastníky řízení nebo zúčastněnými uvedenými v článku 23 jednacího řádu Soudního dvora projednán.
- 30 V projednávané věci má Soudní dvůr po vyslechnutí generálního advokáta za to, že má k dispozici veškeré informace nezbytné k rozhodnutí a že z návrhu společnosti Herbaria nevyplývá ani nová skutečnost, která může mít rozhodující vliv na rozsudek, který má být vydán.
- 31 Za těchto podmínek není namístě vyhovět žádosti o znovuotevření ústní části řízení.

K předběžným otázkám

- 32 Podstatou otázek předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda čl. 27 odst. 1 písm. f) nařízení č. 889/2008 musí být vykládán v tom smyslu, že použití některé z látek uvedených v tomto ustanovení není vyžadováno zákonem pouze za podmínky, že norma unijního práva nebo norma vnitrostátního práva, která je s unijní normou v souladu, přímo stanoví přidání této látky do potravin, aby tato potravin mohla být vůbec uvedena na trh, anebo zda je použití takové látky rovněž vyžadováno zákonem, pokud je potravin uváděna na trh jako doplněk stravy, s výživovým nebo zdravotním tvrzením, nebo jako potravin pro zvláštní výživu, což znamená, že pro dodržení ustanovení týkajících se přidávání látek do potravin, která jsou uvedena ve směrnici 2002/46, v nařízeních č. 1924/2006 a č. 432/2012, jakož i ve směrnici 2009/39 a v nařízení č. 953/2009, tato potravin musí obsahovat stanovené množství dotčené látky.
- 33 Článek 23 nařízení č. 834/2007 v odstavci 2 zakazuje použití výrazů odkazujících na ekologický způsob produkce pro označení výrobku, který nesplňuje požadavky stanovené v témže nařízení.
- 34 Pokud jde o takovou zpracovanou potravinu, jako je výrobek Blutquick, odstavec 4 tohoto článku stanoví, že uvedený odkaz může být povolen za podmínky, že tato potravin splňuje požadavky ustanovení 19 uvedeného nařízení.
- 35 Uvedený článek 19 nařízení č. 834/2007 v odstavci 2 písm. b) umožňuje přidávání *inter alia* minerálních látek a vitaminů, pokud byly předem schváleny pro použití v ekologické produkci v souladu s článkem 21 tohoto nařízení.
- 36 Článek 21 nařízení č. 834/2007 stanoví kritéria schvalování použití těchto látek a pověřuje Komisi, aby v rámci těchto kritérií vypracovala omezený seznam, v němž budou tyto látky uvedeny. K tomu, aby mohlo být použití látky povoleno, podle těchto kritérií, jež jsou uvedena v odstavci 1 prvním

pododstavci v bodech i) a ii) tohoto článku, nesmí být dostupné alternativy schválené podle kapitoly 4 hlavy III tohoto nařízení a látka musí být nezbytná k produkci nebo skladování potravin nebo ke splnění daných stravovacích požadavků stanovených na základě unijní právní úpravy.

- 37 Komise na základě tohoto ustanovení v čl. 27 odst. 1 a v příloze VIII nařízení č. 889/2009 stanovila omezený seznam látek, které mohou být použity při zpracování potravin uváděných na trh jako ekologické potraviny. Článek 27 odst. 1 písm. f) tohoto nařízení stanoví, že minerální látky a vitaminy jsou povolené pouze tehdy, pokud je jejich použití v potravinách, jejichž jsou součástí, je vyžadováno zákonem.
- 38 Ze znění tohoto ustanovení jednoznačně vyplývá, že minerální látky a vitaminy mohou být při zpracování ekologických potravin používány pouze tehdy, pokud právní normy stanoví jejich použití, aby bylo možné tyto potraviny uvádět na trh.
- 39 Není relevantní, zda je použití uvedených látek vyžadováno normou vnitrostátního nebo unijního práva. Pokud se jedná o vnitrostátní normu, je na vnitrostátním soudu, aby posoudil, zda takový požadavek ve smyslu čl. 27 odst. 1 písm. f) nařízení č. 889/2009 stanoví. V případě pochybnosti o slučitelnosti této normy s unijním právem se může – a případně musí – obrátit na Soudní dvůr na základě článku 267 SFEU.
- 40 Ve spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, není obsažena žádná skutečnost, ze které by mohla vyplývat existence takové normy vnitrostátního práva, ani předkládající soud takovou normu neuvedl.
- 41 Teleologický a systematický výklad článku 21 nařízení č. 834/2007 a čl. 27 odst. 1 písm. f) nařízení č. 889/2008 potvrzuje, že takové látky, jako jsou minerální látky a vitaminy, mohou být použity při zpracování ekologických potravin toliko za podmínky, že norma unijního práva nebo norma vnitrostátního práva, která je s unijní normou v souladu, přímo ukládá jejich použití k tomu, aby tyto potraviny mohly být uváděny na trh.
- 42 Pokud jde o účel nařízení č. 834/2007, toto nařízení se podle bodů 3, 5 a 22 jeho odůvodnění týká ochrany důvěry spotřebitelů v produkty označené jako ekologické, a v čl. 6 písm. c) stanoví, že je třeba vyloučit použití látek nebo zpracovatelských metod, které by mohly uvádět spotřebitele v omyl, pokud jde o pravou povahu produktu.
- 43 Článek 21 nařízení č. 834/2007 zmocňuje Komisi k tomu, aby látky schválila a zařadila na omezený seznam uvedený v tomto článku pouze za striktních podmínek, tedy pokud tyto látky nejsou nahraditelné jinými alternativami, které jsou schváleny podle kapitoly 4 hlavy III tohoto nařízení a pokud je jejich použití nevyhnutelné.
- 44 Jak tvrdí Freistaat Bayern, čl. 27 odst. 1 nařízení č. 889/2008 představuje výjimku ze zásady omezování použití neekologických složek stanovené v čl. 6 písm. b) nařízení č. 834/2007. Taková výjimka, jež se uplatňuje v oblasti lidské výživy, přitom musí být vykládána restriktivně.
- 45 Společnost Herbaria se před předkládajícím soudem a v rámci tohoto řízení dovolává různých nástrojů unijního práva, aby prokázala, že tyto nástroje stanoví právní povinnosti, na jejichž základě je nucena přidávat do výrobku Blutquick železo a vitaminy. Uvedená společnost je tudíž toho názoru, že přidávání těchto látek musí být považováno též za „vyžadované zákonem“ ve smyslu čl. 27 odst. 1 písm. f) nařízení č. 889/2008, jelikož není oprávněna uvádět svůj nápoj jako doplněk stravy s výživovými nebo zdravotními tvrzeními ani jako potravinu určenou pro zvláštní výživu na trh, pokud by tento nápoj neobsahoval určité množství minerálních látek nebo vitaminů.
- 46 V tomto ohledu je třeba konstatovat, že je na hospodářských subjektech, aby určily složení svých výrobků a rozhodly, pod jakým označením je chtějí uvádět na trh. Pokud chtějí uvádět tyto výrobky na trh jako doplňky stravy ve smyslu směrnice 2002/46, s výživovými nebo zdravotními tvrzeními ve

smyslu nařízení č. 1924/2006 a č. 432/2012, nebo jako potravinu určenou pro zvláštní výživu ve smyslu směrnice 2009/39 a nařízení č. 953/2009, musí splňovat podmínky, které v této oblasti stanoví použitelná unijní právní úprava, což může vést k zákazu jeho uvádění na trh jako produktu pocházejícího z ekologického zemědělství. Unijní právo nezaručuje, že hospodářský subjekt může uvádět na trh své výrobky s jakýmkoliv označením, které považuje za výhodné pro jejich propagaci.

- 47 Z toho vyplývá, že vzhledem k tomu, že uvádění potravin na trh jako doplňku stravy ve smyslu směrnice 2002/46, s výživovými nebo zdravotními tvrzeními ve smyslu nařízení č. 1924/2006 a č. 432/2012, nebo jako potravin určené pro zvláštní výživu ve smyslu směrnice 2009/39 a nařízení č. 953/2009, není povinné, je třeba odmítnout tezi, podle které tyto předpisy unijního práva představují zákonné požadavky ve smyslu čl. 27 odst. 1 písm. f) nařízení č. 889/2008.
- 48 Z toho vyplývá, že přidávání vitaminů a minerálních látek při výrobě takového nápoje, jako je Blutquick, nepředstavuje povinnost stanovenou normami unijního práva k tomu, aby mohl být uváděn na trh. V případě jejich nepřidání by se nanejvýš mohlo jednat o překážku uvádění tohoto nápoje na trh jako doplňku stravy, s nutričními nebo zdravotními tvrzeními, nebo jako potravin určené pro zvláštní výživu.
- 49 Společnost Herbaria mimoto tvrdí, že byla diskriminována, jelikož jí nebylo povoleno uvést výrobek Blutquick na trh jako ekologický výrobek, zatímco srovnatelný nápoj pocházející ze Spojených států označený podle právní úpravy této třetí země jako ekologický výrobek navzdory přidání minerálních látek a syntetických vitaminů byl na základě změn zavedených prováděcím nařízením č. 126/2012 v nařízeních č. 889/2008 a č. 1235/2008 v Unii volně uváděn na trh s takovým ekologickým označením.
- 50 Nicméně je třeba konstatovat, že předkládající soud v tomto ohledu neklade žádnou otázku a předkládací rozhodnutí v této souvislosti neposkytuje informace požadované článkem 94 jednacího řádu. Není tak namístě, aby Soudní dvůr o tomto bodě rozhodoval (v tomto smyslu viz rozsudek X a X, C-319/10 a C-320/10, EU:C:2011:720, bod 28).
- 51 Za těchto podmínek je třeba odpovědět na položené otázky tak, že čl. 27 odst. 1 písm. f) nařízení č. 889/2008 musí být vykládán v tom smyslu, že použití látky uvedené v tomto ustanovení, je vyžadováno zákonem pouze za podmínky, že norma unijního práva nebo norma vnitrostátního práva, která je s unijní normou v souladu, přímo stanoví přidání uvedené látky do potravin k tomu, aby tato potravin mohla být vůbec uvedena na trh. Použití takové látky není vyžadováno zákonem ve smyslu uvedeného ustanovení, pokud je potravin uváděna na trh jako doplněk stravy, s nutričním nebo zdravotním tvrzením nebo jako potravin pro zvláštní výživu, i když to znamená, že pro dodržení ustanovení týkajících se přidávání látek do potravin, která jsou obsažena

— ve směrnici 2002/46/ES,

— v nařízeních č. 1924/2006 a č. 432/2012, jakož i

— ve směrnici 2009/39 a v nařízení č. 953/2009,

tato potravin musí obsahovat stanovené množství dotčené látky.

K nákladům řízení

- 52 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (pátý senát) rozhodl takto:

Článek 27 odst. 1 písm. f) nařízení Komise (ES) č. 889/2008 ze dne 5. září 2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů, pokud jde o ekologickou produkci, označování a kontrolu musí být vykládán v tom smyslu, že použití látky, na kterou se toto ustanovení vztahuje, je vyžadováno zákonem pouze za podmínky, že norma unijního práva nebo norma vnitrostátního práva, která je s unijní normou v souladu, přímo stanoví přidání uvedené látky do potraviny k tomu, aby tato potravina mohla být vůbec uváděna na trh. Použití takové látky není vyžadováno zákonem ve smyslu uvedeného ustanovení, pokud je potravina uváděna na trh jako doplněk stravy, s nutričním nebo zdravotním tvrzením nebo jako potravina pro zvláštní výživu, i když to znamená, že pro dodržení ustanovení týkajících se přidávání látek do potravin, která jsou obsažena

- ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2002/46/ES ze dne 10. června 2002 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se doplňků stravy, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1137/2008 ze dne 22. října 2008,
- v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 ze dne 20. prosince 2006 o výživových a zdravotních tvrzeních při označování potravin a v nařízení Komise (EU) č. 432/2012 ze dne 16. května 2012, kterým se zřizuje seznam schválených zdravotních tvrzení při označování potravin jiných než tvrzení o snížení rizika onemocnění a o vývoji a zdraví dětí, jakož i
- ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2009/39/ES ze dne 6. května 2009 o potravinách určených pro zvláštní výživu a v nařízení Komise (ES) č. 953/2009 ze dne 13. října 2009 o látkách, které mohou být pro zvláštní výživové účely přidávány do potravin pro zvláštní výživu,

tato potravina musí obsahovat stanovené množství dotčené látky.

Podpisy.